

# Luokkakokoja ei ole Suomessa järkeä pienentää

Keskustelu luokkakokojen pienentämisestä käy kiivaana. Pienentämistä perustellaan esimerkiksi paremmalla työrauhalla, vuorovaikutuksella ja oppimistuloksilla. Huoli suurista luokista elää vahvana mielikuvissa. Käytännössä suomalaiset koululuokat ovat kuitenkin pieniä verrattuna muihin maihin: Suomessa luokkien keskikoko on 20 oppilasta, kun esimerkiksi Japanissa tai Chilessä luokkien keskikoko hipoo kolmeakymmentä. Kuitenkin Japani pyörii nykyisin PISA-tulosten kärjessä, jopa korkeammalla kuin Suomi. Tämän tiedon valossa kuulostaa suorastaan hullulta, että suomalaisten koulujen luokkia pyritäisiin pienentämään entisestään. Olemmekin sitä mieltä, että luokkakokojen pienentäminen ei välttämättä ole tarpeellista suomalaisissa kouluissa.

Ensinnäkin luokkakoon pienentämistä perustellaan usein oppimistuloksilla ja sillä, että suuri luokka vaikuttaa oppimistuloksiin negatiivisesti. Kuitenkaan luokkakoolle ei tutkitusti ole juuri merkitystä oppimistuloksiin: eri tutkimuksissa vaikutuksen on todettu olevan joko vähäinen tai olematon. Erään tutkimuksen mukaan suurissa luokissa opiskelevien oppilaiden keskiarvo on jopa parempi kuin pienten luokkien oppilaiden. Lisäksi luokkakoon merkityksen on osoitettu vähenevän alakoulun ensimmäisten luokkien jälkeen.

Pieniä luokkia kaivataan myös työrauhaongelmia parantamaan. Kuitenkin, jos luokassa sattuu olemaan yksi häiriköivä oppilas, on työrauhan kannalta merkityksetöntä, onko luokassa lisäksi 10 vai 30 oppilasta. Samalla tavalla opettajan energia menee tuon yhden oppilaan rauhoittamiseen luokan koosta riippumatta.

Useimmat työrauhaongelmat voidaan ehkäistä huolellisella tuntisuunnittelulla, esimerkiksi ennakoimalla erilaisia siirtymätilanteita, joissa siirrytään paikasta tai tekemisestä toiseen. Ennen luokkakoot olivat suuria, mutta opettajia kunnioitettiin ja kuunneltiin ehdottomammin. Nykyään luokat ovat pieniä ja opettajan on ansaittava auktoriteetti oppilaidensa silmissä, ja tämä on usein syy sille, miksi työrauhaongelmat ilmenevät. Siispä sillä ei juuri ole väliä, onko luokka suuri vai pieni, vaan merkityksellisintä on, kykeneekö opettaja pitämään luokan kurissa.

Lisäksi usein ajatellaan, että pienessä luokassa opettajalla on enemmän aikaa huomioida jokainen oppilas. Kaunis ajatus ei kuitenkaan toteudu käytännössä. Tutkijat ovat havainneet, että opettajat toimivat samalla tavalla erikokoisten luokkien kanssa eivätkä muuta opettamistaan luokan

oppilasmäärän mukaan. Luokkakoon muuntelu on siis tehoton keino, jos halutaan parantaa opettajan ja oppilaiden vuorovaikutuksen laatua. Myös tämä puoltaa väitettä siitä, ettei luokkakoolle ole merkitystä työrauhan kannalta, sillä juurikin vuorovaikutuksen laatu määrittää sen, kunnioitetaanko opettajaa vai ei.

Tästä huolimatta monet opettajat kokevat, että heillä ei ole aikaa ottaa oppilaita huomioon yksilöllisesti. Tämä on todellinen ongelma suurissa luokissa, mutta se on ratkaistavissa oikeanlaisilla järjestelyillä. Opettajien kokemaa riittämättömyydentunnetta voitaisiin helpottaa esimerkiksi työnohjauksella tai tiimiopettamisella, jolloin vastuu oppilaista jakaantuu oppitunnilla kahden opettajan kesken. Monet luokkiensa yhdistämistä ja tiiminä opettamista kokeilleet opettajaparit ovat kokeneet myös työrauhaongelmien vähentyneen kokeilun myötä.

Myös hyvä ilmapiiri syntyy muusta kuin luokassa istuvien oppilaiden lukumäärästä. Tutkimuksen mukaan oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen vaikuttavat luokkakoon sijasta muut tekijät. Opettajalla on suuri vaikutus luokan ilmapiiriin, sillä hän toimii oppilaille esimerkkinä siitä, miten toiset otetaan huomioon. Tutkittaessa oppilaiden asenteita onkin osoitettu, että luokkakoko ei vaikuta siihen, miten oppilaat asennoituvat toisiaan ja opettajaa kohtaan. Tämäkin puhuu sen puolesta, ettei luokkakokojen pienentäminen vähennä luokassa olevia ongelmia, vaan kyse on muista tekijöistä, joihin pitäisi kiinnittää huomiota.

Käytettävissä olevien resurssien oikeanlainen kohdistaminen on tärkeää. Opetusministeriön selvityksen mukaan yli 30 oppilaan luokkia on vain yksi tai kaksi kuntaa kohden. Valtaosa suomalaisista luokista on siis jo nyt kansainvälisesti vertailtuna pieniä ja oppimisen kannalta suotuisan kokoisia, joten niiden pienentämiseen on mielestämme aivan turha syyttää rahaa. Sen sijaan jakotuntien ja muiden joustavien opetusjärjestelyiden säilyttämiseen kannattaisi panostaa. Opettajat tietävät parhaiten, mitkä luokkajärjestelyt ovat milloinkin optimaaliset, ja heitä pitäisi kuunnella. Tällaisen joustavuuden säilyttäminen ja lisääminen on luokkakoon tuijottamista mielekkäämpää sekä oppimisen että vuorovaikutuksen kannalta.